

MEGEMLEKEZÉS DR. DUDICH ENDRÉRŐL (1895–1971)

Írta:

SOÓS ÁRPÁD

(Természettudományi Múzeum Állattára, Budapest)

Éppen egy évvel ezelőtt, februári szakülésünk végén kaptuk a váratlan és megdöbbenő hírt, hogy DUDICH professzor úr, az ELTE Állatrendszertani Intézetének Kossuth-díjas ny. tanszékvezető tanára, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja — Szakosztályunknak évtizedeken át aktív előadója, választmányi tagja, majd elnöke és végül tiszteleti tagja, a magyar zoológia vezéralakja — örökre eltávozott körünkől. Jóllehet földi maradványai február 12-én a Farkasréti-temetőben, családjá, pályatársai, tanítványai, barátai és tisztelői nagy részvéte mellett örök nyugalomra találtak, szelleme, tanítása, termékenyítő gondolatai — amelyet már ifjú korunkban is magunkévá tettünk, — továbbra is itt élnek bennünk, a volt tanítványaiban, munkatársaiban, s azok mint egy világitótorony messzeható fénykévéje mutatják nekünk a követendő utat. Eltávozásával egy céltudatosan megtervezett, célkitűzéseit valóra váltó, kiegyensúlyozott, harmonikus élettel teli — ha nem is mindig rögzített — életpálya fejeződött be, amely időszak egyúttal a magyar zoológiának is egy szinte páratlan korszakát fémjelzi. Fél évszázados aktív kutató, oktató-nevelő és szervező munkájának egyik kimagasló eredménye, hogy a budapesti Tudományegyetemen először, 1934-ben megindult az általa szervezett és 33 éven át ő általa vezetett önálló Állatrendszertani Intézetben a sokrétű, modern, szisztematikai oktatás. Ő dolgozta ki a tervét, majd később ő indította el a tervszerű faunakutatást. Ugyancsak az ő nevéhez fűződik hazánkban — a nemzetközileg is sok elismerést és sikert hozó — produktív biológiai, cönológiai, potamobiológiai és barlangbiológiai kutatások megindítása, valamint az alsógödi Magyar Dunakutató Állomás és az aggteleki Barlangbiológiai Laboratórium létrehozása. De nem kevésbé elvülhetetlenek érdemei a „Magyarország Állatvilága”, a „Fauna Hungariae” megszületésében és útrabocsájtásában.

DUDICH ENDRE 1895. március 20-án a Bars megyei Nagysallón született. Édesapja, aki szülőföldjének körorvosa volt, s aki a zoológia iránt is érdeklődött; hamarosan felkeltette benne a természet, elsősorban az állatok iránti vonalmat, amely döntően hatott egész pályájának alakulására. Középszintű tanuló az esztergomi bencés gimnáziumban végezte, s mint eminens tanuló nemcsak tanulmányi eredményeivel, hanem kimagasló képességeivel is magára vonta tanárainak, elöljáróinak figyelmét. Ha ezeknek az éveknél az iskolai értesítőit

* Előadta a szerző az Állattani Szakosztály 1972. február 4-én tartott 631. ülésén.

forгатjuk, a különböző önképzőkörök beszámolóiban minden évben többször is találkozunk nevével: hol nyelvből, magyarból, latinból, görögből, hol történelemből, hol pedig gyorsírásból nyert jutalmat, pályadíjat. A humán tárgyakból is kitűnő teljesítményeket elérő diáknak azonban az édesatyja által a zoológia, illetve a rovarvilág iránt beléje oltott szeretetét ezek a sikerek nem tompítják, hanem inkább csak fokozzák. A pályadíjak összegéből már ekkor, elsőnek REITTER öt kötetes bogárhatározóját veszi meg, amelyet élete végéig féltő gonddal őrzött. Még középiskolás, mikor első rovar-tani tárgyú dolgozata megjelenik. Mi sem természetesebb, hogy ilyen előzmények után 1913-ban a Páz-

DR. DUDICH ENDRE (1895—1971)

mány Péter Tudományegyetem Bölcsészeti Karán a természetrajz-földrajz szakra iratkozik be s ugyanakkor felvételt nyer az Eötvös Kollégiumba is. Tanári oklevelét azonban csak 1920-ban szerezhette meg, mert közben három és fél évig az első világháború különböző frontjain katonai szolgálatot teljesített. 1922-ben a Szegeden működő kolozsvári egyetem természettudományi karán *sub auspiciis Gubernatoris* doktorrá avatják és már három év múlva, 1925-ben ugyanott egyetemi magántanár lett.

Még az egyetemet el sem végezte, amikor 1919 novemberében a Magyar Nemzeti Múzeum Állattárába került, ahol 1922-ig mint beosztott középiskolai tanár, majd 1934 júliusáig mint múzeumi őr dolgozik. Az itt eltöltött 15 esztendő életének a nagyrahivatott életpályára való céltudatos felkészülés s a nyugodt önálló kutatást, búvárkodást biztosító időszaka. Az Állattárban azonban nemcsak szakcsoportjának kezelésével bízzák meg, hanem a központi könyvtár teendőinek végzésével is. S e második feladatának is épp oly maradéktalanul tesz eleget, mint amilyen hévvel kutatásait végzi. Áttanulmányozva

az összes beérkező könyveket, folyóiratokat, rakja le alapjait annak a sokezer címet és feljegyzést tartalmazó, az egész állatvilágra kiterjedő cédula-katalógusának, amelyet élete végéig nagy körültekintéssel és rendszeresen továbbfejlesztett. Ez az állandó friss irodalmi tájékozottság biztosította azután, hogy mind önálló dolgozatai, monográfiái, mind összefoglaló munkái, könyvei, majd egyetemi előadásai, jegyzetei, könyvei, mindig korszerűek, a legújabbakat is magukba foglalók voltak. De ez az irodalmi kincsesbánya nemcsak az ő féltve őrzött egyéni tulajdona volt, hanem azt tanítványainak, doktoranduszainak, munkatársainak, minden magyar zoológusnak mindig készségesen és örömmel rendelkezésére bocsátott. Ez a szinte naprakész, széles horizontú irodalmi tájékozottság, a kristálytiszta logika és a szerzett ismereteknek mindig könyvnyen áttekinthető abszolút rendje volt elért eredményeinek szilárd alapja. Mindig tudta minden állatcsoport kutatottsági szintjét, problematikáját, rögtön megismerte az új kutatási irányokat, de világosan látta azt is, hogy hol kell új utakat törni. Ezt az eredményekre, sikerre vezető példamutatást itt hagyta örökségként minden magyar zoológus számára.

DUDICH ENDRE coleopterológusnak indult. Már középiskolás korában — mint maga is többször emlegette — BOKOR ELEMÉR biztatására kezdett el ezzel a rovarrenddel foglalkozni. Az Állattárba kerülve itteni első közleményei is a bogarak köréből kerültek ki. Ezek egyikével éri el első tudományos sikerét, amikor 1920-ban elnyeri a Természettudományi Társulat Bugát-díját. Coleopterológiai dolgozataiban többek között ő alkalmazott hazánkban először matematikai módszereket a rovarok variációs vizsgálatakor. De mivel részleges szintévesztő volt, nevezetesen a zöldet és a pirosat nem tudta megkülönböztetni, fájó szívvel, de kénytelen volt a coleopterológiát otthagyni és olyan csoportot választani, ahol a színnek, különösen e két színnek nincs lényeges szerepe. Így lett crustaceológus, s e csoport mellett élete végéig kitarzott. De a bogarakat sem hagyta ott végleg, e csoport továbbra is érdekelte, s ha alkalom adódott rá, vissza-visszatért hozzájuk. Így még az 1950-ben megjelent „Állathatározó” első kiadásában is ő írta a kötet majd egyharmadát kitevő bogarak fejezetét.

Akkortájt senki sem sejtette és talán maga sem tudta, hogy e csoportváltás milyen döntő hatású lesz további pályájának alakulására. Ettől kezdve, legtöbbször saját pénzén, tervszerűen és rendszeresen elkezdte kutatni a magyarországi források, patakok, folyók állatvilágát. Jóllehet a főfeladatul nagyon hézagosan ismert magyar Crustacea-fauna feltárását tűzte ki, gyűjtőtevékenysége a vizekből előkerült összes állatcsoportokra is kiterjedt, s ezek során a rákokon kívül a Múzeumnak elsősorban a féreg, valamint puhatestű és víziatka gyűjteményeit gazdagította igen értékes, sokszor alapvető anyaggal. E gyűjtőútjai során döbbsent rá arra, hogy annak ellenére, hogy már a századfordulón a világon egyedülállóan megjelent „A Magyar Birodalom állatvilága (Fauna Regni Hungariae)”, mégis mennyire hiányosan ismerjük hazánk faunáját. Ekkor tartja Szakosztályunk 1927. évi novemberi ülésén első nagyszabású programadó előadását „A magyar állatvilág kutatásának megszervezése” címen. Sajnos terve az akkori időkből nem valósulhatott meg, s jóllehet erre a kérdésre Szakosztályunk 1941. májusi ülésén „Az állattani honismeret rögzös útjain” című elnöki megnyitó beszédében újból visszatért és sürgette a rendszeres faunakutatás megindítását, terve csak 1950-ben valósulhatott meg, amikor az első ötéves tervben megindult Magyarország faunájának intenzív kutatása.

De a már említett csoport-váltás folyamánaképpen jutott el DUDICH ENDRE a különböző vízi élőhelyek faunájának kutatása során a földalatti vizek, a barlangok, majd később a talajvíz (Grundwasser) élővilágának feltárásához. Megkezdte legnagyobb barlangunk, az aggteleki Baradla-barlang élővilágának rendszeres vizsgálatát. A barlangot mint trofikus egységet kutatja, s első nagyszabású összefoglaló munkáját szintén Szakosztályunkban ismerteti „Az Aggteleki-barlang élővilágának élelemforrásai” címen. Ez, az 1930-ban az Állattani Közleményekben megjelent dolgozata volt hazánkban az első mai értelemben vett produktóbiológiai munka. Ezzel a munkájával 1931-ben elnyeri a Természettudományi Társulat Margó-díját. Ide vonatkozó eredményeinek összefoglalója a következő évben Bécsben jelenik meg, a „Barlangtani monográfiák” 13. köteteként. Ez a munka DUDICH ENDRÉT egyszerre az európai barlangbiológusok egyik vezetőjévé avatta. Így nem csoda, hogy 1934-ben már ő írja az „Animalium Cavernarum Catalogus” három kötetes munka általános bevezető részét. E téren legnagyobb sikere, öröme, régi álmának megvalósulása volt, amikor végre 1958-ban sikerült az aggteleki Baradla-barlangban az első hazai — a világon a negyedik — földalatti barlangbiológiai kísérleti laboratóriumot létrehozni, amelyet haláláig vezetett s amelyet élete végéig, szinte havonta, mindig rendszeresen felkeresett.

A csoport-váltás, a vízi élőhelyek fokozottabb intenzitású kutatása vetette fel és érlelte meg az akkor még muzeológus DUDICH ENDRÉBEN, a szervezett folyamatudomány, elsősorban a Duna kutatásának gondolatát, tervét. MAUCHA REZSŐVEL már a harmincas évek elején sürgette, a Duna nemzetközi, rendszeres hidrobiológiai kutatását. De csak múltak az évek minden eredmény nélkül. Igaz, hogy 1944 derekán létrejött a tiszavirág-életű bajai Duna-kutató Intézet, mégis a negyedszázada melengetett terv csak 1958-ban, az alsógödi Dunakutató Állomás létesítésével testesült meg. Ezt az intézetet 1970-ig vezette, de haláláig tanácsadó tagja maradt. Különösen életének utolsó szakaszában igen aktívan vett részt az intézet munkájában, számos dolgozata jelent meg a Duna élővilágáról és második rendes akadémikusi székhelyfoglalójának témája is a Duna állatvilágának rendszertani, faunisztikai és állatföldrajzi taglalása, értékelése volt.

DUDICH ENDRE 15 évi múzeumi pályafutása alatt nem lett specialistává, mert magasabbra törő céljai voltak: minél több állatcsoportot, minél behatóbban, minél több szempontból megismerni. E célkitűzésének elérése vezette abban, hogy több alkalommal hosszabb időt töltsön a tihanyi Biológiai Kutató Intézetben és a nápolyi Zoológiai Állomáson. Itt folytatott munkáiból kiemelkedik a rákok vedléséről és az újraképződő páncél mészberekódási folyamatának polarizált fényben való vizsgálatáról szólók, amelyek annak idején nagy nemzetközi visszhangra találtak és e téren ma is alapvető munkának számítanak. Már ez idő tájt felfigyeltek az akkori tudományos körök vezetői DUDICH ENDRE sokoldalú, elsősorban az ízeltlábúak alak- és rendszertanában, a rovarok hangadásában, a faunisztikában, a mészberekódások polarizációs mikroszkópos vizsgálatában és a barlangbiológiában elért eredményeire, nemegyszer elvi jelentőségű új megállapításaira, úgyhogy ezek alapján 1932-ben, 37 éves korában — ami abban az időben nagy ritkaság volt — a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választotta.

1934. július 23-ával lezárult DUDICH ENDRE tudományos életpályájának első szakasza: kinevezték a Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészeti Karán az „állatrendszertan” professzorának. De azzal, hogy DUDICH ENDRÉ-

ből, a múzeumi őrből egyetemi tanár lett, nem szakadt meg kapcsolata anya-intézetével, az Állattárral, amelyet továbbra is mindig megbecsült és szeretett. Sőt, életének nehéz, válságos szakaszaiban gyakran kívánczolt vissza múzeumi dolgozószobájába, ahová ifjú korának legszebb emlékei, a zavartalan kutatómunka lehetősége mindig adott volt, s ahol általános megbecsülést és elismerést hozó tudományos eredményei születtek. S bármennyire is fájó volt az Állattár részére DUDICH ENDRE távozása, később ez mind az egész magyar zoológia, mind a múzeum részére a legnagyobb nyereség lett. Kinevezése után azonnal helyreállította a magyar zoológia békéjét, amelyet az egyetem és a múzeum között folyó áldatlan torzszalkodás évtizedek óta feldúlva tartott. Szoros, harmónikus együttműködést alakított ki hazánk két legnagyobb rendszertani, faunisztikai és állatföldrajzi intézete között, amely egység azóta is a magyar zoológia egyik fő ereje.

DUDICH professzornak az egyetemre kerülése után legfontosabb feladata a korszerű rendszertani oktatás megteremtése volt. Ma szinte elképzelhetetlen módon a legminimálisabb személyi és igen szerény anyagi feltételek mellett kellett a helyiségeken kívül clavult könyvtárral és egy hatalmas, de minden részében átdolgozásra szoruló gyűjteményből korszerű oktatást és tudósképzést biztosító intézetet létrehozni. De a fiatal, akkor még csak 39 éves professzor nem rettent meg az óriási feladattól. Szellemi és fizikai erejét a legracionálisabban beosztva látott hozzá a munkához. Az első években szakadatlanul dolgozott egyetemi előadásainak megírásán, de ugyanakkor, vele párhuzamosan dolgozta és rendezte át a gyűjtemény megfelelő részeit, úgyhogy mire előadásainak megírását befejezte, elkészült a nagy gyűjtemény és a hallgatóság részére állandóan hozzáférhető ún. tanuló-gyűjtemény is. 33 évi oktatói-nevelői tevékenysége alatt előadásainak anyagát állandóan javította, bővítette, átírta, vagyis állandóan korszerű szinten tartotta. Minden egyes órája mintaszerűen felépített, világos, szabatos stílusú, lendületes volt. Páratlan kötelesség- és felelősségtudatából adódóan egész egyetemi tanári pályafutása alatt minden egyes órájára lelkiismeretesen felkészült. Oktatási segédeszközzeit, a legújabb technikai eredmények, berendezések felhasználásával állandóan bővítette, mindig az elérendő cél érdekeinek megfelelően módosította, állította össze. Az általa bevezetett rendszertani gyakorlatokon — előadásaira támaszkodóan — minél biztosabb és minél nagyobb területre kiterjedő fajismeretet tartotta elsődlegesnek. Előadásainak anyaga rövidre fogva először 1942-ben a Természettudományi Társulat centenárius kiadásában jelent meg „Az állatok rendszere és a szárazulatok állatföldrajza” címen. Később, 1952—53 óta többször átdolgozva sokszorosított egyetemi jegyzetek (Állatrendszertan és Állatföldrajz) láttak napvilágot, míg végre 1969-ben egyik régi tanítványával, LOKSA IMRÉVEL közösen megjelent az „Állatrendszertan” című egyetemi tankönyve. Szinte élete utolsó napjáig dolgozott egy állatföldrajzi egyetemi tankönyvön és egy összefoglaló barlangbiológiai kézikönyvön. A magyar zoológia örök vesztesége, hogy ezek a könyvei már nem láthattak nyomdafestéket.

DUDICH ENDRE professzornak azonban az intézet megszervezése és a korszerű oktatás megindítása mellett jutott ideje a tudományos kutatásra és a tudósképzés megindítására is. Az egyetemre kerülve továbbra is vallotta, hogy nem lehet jó taxonómus, faunista az, aki elszakad a természettől, a terepmunkától, a gyűjtéstől, a szabadföldi megfigyelésektől, és csak laboratóriumában vagy múzeumi dolgozószobájában ül. Maga továbbra is szakított időt a terepmunkára, gyűjtésre és megfigyelésekre, és egyetemi előadásaiban mind gyak-

rabban szolt a taxon, a populáció aut- és synökológiai kapcsolatairól. Ebben a időben több összefoglaló, iránytmutató cikket ad közre, mint pl. „Az élettudomány első tagolódása”, az „Élettér, élőhely és életközösség”, vagy „A rendszertani munka és az állatkatalógusok” és „A typus és fajtái”.

DUDICH ENDRE tanszékre kerülve, az oktatás mellett a legnagyobb súlyt a tudósképzésre, az utánpótlás biztosítására fektette. Tökéletes logikájú, világos, tömör előadásaival szinte egyik napról a másikra meghódította hallgatóit, úgyhogy intézetének megalakulási évében már ott dolgoznak első doktoranduszai. Kezdetől fogva nem kívánt ún. „iskolát” teremteni, mert már induláskor tisztán látta, hogy a kutatásoknak egy témára vagy a köré csoportosításának az lett volna a következménye, hogy azok a tudományterületek, amelyek nem tartoztak volna az „iskola” témájába, elsorvadnának. Az elmondottakat mi sem bizonyítja ékeesebben, mint az, hogy az új Állatrendszertani Intézet első doktori értekezése cönológiai, a második állatföldrajzi témájú volt. Az első doktori disszertáció egyúttal hazánkban az első cönológiai munka megszületését is jelentette. És ez így ment tovább a következőkben is, amikor a doktori, majd később a kandidátusi értekezésekben a rendszertani, állatföldrajzi, összehasonlító morfológiai, ökológiai, hidrobiológiai stb. témák váltogatták egymást. E munkák egy része később hazánkban új kutatási irányok elindítói lettek, sőt közülük egyesek mind idehaza, mind külföldön elismert kutatási irányokká fejlődtek ki, másoknak ma még csak a csírái vannak meg, s az utódoknak, tanítványainak a feladata, hogy ezek is szárba szökjenek.

Hogy az egyetemi katedrára került DUDICH ENDRE mennyire nem szakadt el anyaintézetétől, az Állattártól, bizonyítja, hogy kezdetől fogva fontosnak tartotta a jól képzett múzeológus utánpótlás biztosítását. Egyetemi előadásait megkezdve, a legnagyobb szervezési időszakban, már a második félévben heti két órás speciális kollégiumot hirdetett „Múzeológia” címen. E kollégium hallgatói: BALOGH JÁNOS, FÁBIÁN GYULA, IHAROS GYULA, JACZÓ IMRE, JERMY TIBOR, KASZAB ZOLTÁN, KEVE ANDRÁS, MÓCZÁR LÁSZLÓ, SOÓS ÁRPÁD, SZENT-IVÁNY JÓZSEF, WOYNÁROVICH ELEK. Ők alkották a DUDICH-tanítványok első garnitúráját. Legtöbbjük ma különböző egyetemünk professzorai, vagy országos intézményeink vezetői, főigazgatói. Ezt a generációt újabbak és újabbak követték, ezek közül a legrégebb most van beérőben.

Első tanítványainak lelkes gárdája, saját pénzüket összeadva, indítják el szerény keretek között az egyszerre ugrásszerűen megnövekedett faunisztikai eredmények közlésére a „Fragmenta Faunistica Hungarica” című folyóiratot, amelynek kiadását két év múlva átveszi, és az Állatrendszertani Intézet saját folyóiratává teszi. Jóllehet 1948-ban a Fragmenta Faunistica Hungarica-t megszüntetik, mégis 1956-ban — DUDICH professzor szívós szervezőmunkájának eredményeként — újra van folyóirata az Állatrendszertani Intézetnek, „Opuscula Zoologica” néven. E folyóirat egyre izmosodva, most már évek óta nemzetközileg is keresett szaksajtóvá lett.

DUDICH professzor röviddel egyetemi katedrára kerülése után az Állattani Szakosztály alelnöke lett, majd 1941—44 között az elnöke volt. Éppen erre az időszakra esett Szakosztályunk fennállásának 50. évfordulója, amelynek méltó megünneplése, az eddigi eredményeinknek összefoglalása és közreadása az ő alkotó és kitűnő szervező munkájának volt eredménye.

1942-ben DUDICH ENDRÉT a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjává választotta. Ezután a háború viharfelhői már egyre jobban sűrűsödtek,

s végül 1944—45 telén a tíz év alatt nagy szívóssággal, emberfeletti munkával létrehozott intézet szinte majdnem teljesen megsemmisült. De ez a mérhetetlen nagy pusztulás nem törte meg DUDICH professzort, aki 1951-re már új épületben, több helyiségben, nagyobb személyi és anyagi adottságok mellett újjászervezte az Állatrendszertani Intézetet. Itt kapott helyet ugyanekkor az akadémiai Talajzoológiai Kutatócsoport, amelynek vezetését rövidesen átadta legrégebb tanítványának, évtizedeken át állandó munkatársának, majd az egyetemi tanszéken utódjának, BALOGH JÁNOSNAK.

DUDICH ENDRE a felszabadulás, majd az újjáépítés korszaka után folytatta kutatói, oktatói-nevelői és tudmánszervezői munkáját. Jóllehet az újjászervezett Magyar Tudományos Akadémia akkor csak tanácskozó tagjának nevezi ki, s 1952-ben a tudományok doktora fokozatot ítéli oda neki, mégis már 1953-ban újra levelező tagja a Magyar Tudományos Akadémiának, s 1964-ben ismét rendes tag lett. Az ötvenes évek elején jelentős munkát végzett a zoológia ötéves tervének kidolgozásában, az „Állathatározó” és a különböző gyűjtéstechnikai könyvek („Az állatok gyűjtése”, „Rovargyűjtés technikája”) létrehozásában, írásában, majd a Magyarország Állatvilága című sorozat megindításában, szerkesztésében. Ez utóbbi munkája elismerésül 1969-ben KASZAB ZOLTÁNNAL, egyik legrégebb tanítványával együtt — akinek e sorozatos mű főszerkesztői feladatait már évekkal ezelőtt átadta — a Magyar Tudományos Akadémia Nívódíjában részesült.

Hosszú éveken át először a Magyar Tudományos Akadémia Zoológiai Bizottságának, majd haláláig a Hidrobiológiai Bizottságnak volt elnöke. Csaknem két évtizedig volt a Magyar Tudományos Akadémia Biológiai Csoportjának, majd Osztályának csoport-, illetve osztályvezetője tagja. 1953-tól haláláig az Acta Zoologica főszerkesztője. Aktívan vett részt Szakosztályunk, valamint csaknem valamennyi szakterületünkhöz tartozó társaság munkájában, s természetesen mindenekelőtt az ő céltudatos szervező tevékenysége során létrejött Magyar Dunakutató Állomás és az aggteleki Barlangbiológiai Laboratórium munkájában.

DUDICH ENDRE professzor, akadémikus több évtizedes eredményes és sokrétű tudományos, oktatói-nevelői és szervező munkájáért, mind idehaza, mind külföldön számos elismerésben, kitüntetésben részesült. Így tiszteleti tagja vagy dísztagja, illetve díszelnöke a Magyar Biológiai Társaságnak, a Magyar Rovartani Társaságnak, a Magyar Hidrológiai Társaságnak és a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társaságnak. Már 1935-ben tiszteleti tagjává választotta az „Österreichische Höhlenforschende Gesellschaft”, majd 1961-ben a bécsi „Zoologisch-botanische Gesellschaft”. 1962-ben tüntette ki a Magyar Rovartani Társaság a Frivaldszky-emlékérem arany fokozatával, és ugyanekkor ebben az évben kapja meg a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társaság Kadió Ottokár-emlékplakettjét. De az állami elismerések sem maradtak el: 1957-ben a Kossuth-díj II. fokozatát nyeri el, míg a munkaérdemrend arany fokozatával két alkalommal, 1955-ben és 1966-ban tüntették ki.

DUDICH professzor eredményeinek, sikereinek egyik lényeges alapját, a feléje irányuló osztatlan tiszteletet és elismerést emberi magatartása, egyénisége adta. Határozott, meggyőződése mellett állhatatosan kitartó, következetes, igen megfontolt, de az igazságért mindig bátran kiálló, jellemzilárd ember volt. Nem erélyével, a pozíciókat, a hatalmat magához ragadva, hanem a bizalmon, a jóindulaton, a kölcsönös megbecsülésen és szerénységen alapuló példamutatásával igyekezett formálni a szakterületen dolgozó kutatógárdának,

tanítványainak egyéniségét is. Mi arra mindig büszkék voltunk és leszünk, hogy DUDICH-tanítványoknak vallhatjuk magunkat, de ez egyúttal súlyos kötelezettséget is jelent, nevezetesen azokhoz a magas normákhoz kell igazodnunk, amelyeket DUDICH professzor úr felállított: elhivatottság, rendszeres és céltudatos munka, szorgalom, határozottság, egyenes jellem, emberiség, egymás megbecsülése, támogatása. DUDICH professzor e téren is igen gazdag szellemi örökséget hagyott hátra, és felelősségteljesen rajtunk múlik, hogy ezzel a hagyatékkal miként fogunk sáfárkodni.

Dr. Dudich Endre irodalmi munkássága

1. *Az ecetéter a bogárgyűjtésben.* — Természet, Kecskemét, 1, 1912: 124—126.
2. *Adatok Nagysalló és vidékének bogárfaunájához.* — Rov. Lapok, 22, 1915: 67—70.
3. *Újabb adatok Nagysalló bogárfaunájához.* — Rov. Lapok, 23, 1916: 144—149.
4. *Bogárszás a déli határvidéken. I.* — Rov. Lapok, 25, 1918: 102—112.
5. *Az ormányos bogarak hangadása.* — Természtud. Közl., Pótfüzetek, 50, 1918: 74—75.
6. *Az első félrovarfaj hazánkban.* — Természtud. Közl., Pótfüzetek, 51, 1919: 44—45.
7. *A Proturák szervezete és rendszertani helye.* — Állatt. Közlem., 18, 1919: 22—32.
8. *Über den Stridulationsapparat einiger Käfer.* — Entomol. Blätter, 16, 1920: 146—161.
9. *A szongáriai cselőpók bevándorlása hazánkba.* — Természtud. Közl., Pótfüzetek, 52, 1920: 39—41.
10. *A Silvestri-féle rovarrendekről.* — Természtud. Közl., Pótfüzetek, 52, 1920: 41—43.
11. *Zur Biologie des Aloxus triguttatus F.* — Entomol. Blätter, 17, 1921: 62—64.
12. *A Magyarországon élő állatfajok száma.* — Természtud. Közl., Pótfüzetek, 53, 1921: 56—57.
13. *Beiträge zur Kenntnis der Stridulationsorgane der Käfer. I.* — Entomol. Blätter, 17, 1921: 136—140.
14. *Néhány érdekesebb hazai izeltlábú állat.* — Természtud. Közl., Pótfüzetek, 53, 1921: 57—59.
15. *A Cyclommatus tarandus Thunberg változékonyságáról.* — Math. és Természtud. Ért., 39, 1922: 276—286.
16. *Bogárszás a déli határvidéken. II.* — Rov. Lapok, 16, 1922: 10—21.
17. *Beiträge zur Kenntnis der Stridulationsorgane der Käfer. II.* — Entomol. Blätter, 18, 1922: 1—8.
18. *Anophthalmus hungaricus Csiki in Gefangenschaft.* — Entomol. Blätter, 18, 1922: 177.
19. *Pastor roseus.* — Aquila, 1922: 187 & 217.
20. *Eine neue Anommatid-Art aus Ungarn.* — Ann. Mus. Nat. Hung., 19, 1922: 123—124.
21. *A szongáriai cselőpók (Trochosa singoriensis) őshonosságáról.* — Állatt. Közlem., 21, 1922: 78—81.
22. *Die Phymatiden des Ungarischen National-Museums.* — Ann. Mus. Nat. Hung., 19, 1922: 161—181.
23. *Felhívás a tolltetvek gyűjtésére.* — A Természet, 18, 1922: 113.
24. *A természetállam berendezéséről.* — A Természet, 18, 1922: 62—66.
25. *A bogarak törzsfájának extensív kutatása.* — Rov. Lapok, 26, 1923: 105—127.
26. *Statistikai adat a répbogarakról.* — Folia Ent. Hung., 1, 1923: 12.
27. *Über die Variation des Cyclommatus tarandus Thunb.* — Arch. f. Naturg., Abt. A. 89, 1923: 69—96.
28. *Rosalia alpina und ihre Formen.* — Arch. f. Naturg., Abt. A. 89, 1923: 148—166.
29. *Interessante Insektenfunde aus Ungarn.* — Zschr. f. wiss. Insektenbiol., 18, 1923: 75.
30. *Eine neue Neolucanus-Art aus Formosa.* — Entomol. Blätter, 19, 1923: 17—18.
31. *Adatok hazánk Anoplura-faunájához.* — Rov. Lapok, 26, 1923: 59—61.
32. *Új szarvasbogárfaj Borneo-szigetéről.* — Rov. Lapok, 26, 1923: 68—69.
33. *Adatok Nagysalló bogárfaunájához. III.* — Rov. Lapok, 26, 1923: 70—78.
34. *Über die Stridulation von Lepyrus capucinus Schall.* — Entomol. Blätter, 19, 1923: 93—94.
35. *A magyarországi emlősök és azok külső rovarélősködőinek határozó táblái.* — Budapest, 1924: 1—74 (társszerző ÉNIK Gy.).
36. *Über einen somatischen Zwitter des Hirschkäfers.* — Entomol. Blätter, 19, 1923: 129—133.

37. *A bogarak cirpelő szervei.* - Természettud. Közl., Pótfüzetek, 55, 1923: 22 - 35.
38. *Die Larve von Anophthalmus (Duvalites) hungaricus Csiki.* - Ann. Mus. Nat. Hung., 20, 1923: 162 - 165.
39. *Über Protelonia hungaricus Méhely.* - Zool. Anz., 60, 1924: 151-155.
40. *Az abaligeti barlang vakrákja.* - Természettud. Közl., 56, 1924: 105 - 106.
41. *A Cryptocephalus gamma H. Schäf. változatai.* - Folia Ent. Hung., 1, 1924: 22-24.
42. *Über das Vorkommen von Polyceles cornuta (John.) in Ungarn.* - Verh. Internat. Ver. f. Limnologie, 1924: 324 - 331 (társszerző HANKÓ B.).
43. *Eine für Ungarn neue Amphipoden-Art.* - Ann. Mus. Nat. Hung., 21, 1924: 244.
44. *Faunisztikai jegyzetek (Első közlemény).* - Állatt. Közlem., 22, 1925: 39-46.
45. *Az abaligeti barlang vakrákjáról.* - Állatt. Közlem., 22, 1925: 46-51.
46. *A Phymatida-család nemeinek rokonsági viszonyai.* - Math. és természettud. Ért., 41, 1925: 20 - 25.
47. *A magyarországi denevérlegyek.* - Math. és természettud. Ért., 41, 1925: 144-150.
48. *Über die artliche Zugehörigkeit des Asellus von Ungarn, Polen, Dalmatien und Italien.* - Zool. Anz., 67, 1925: 1-7.
49. *Systematische Studien an italienischen Aselliden.* - Ann. Mus. Nat. Hung., 22, 1925: 281 - 301.
50. *Über die Formen der Crioceris macilentata Weise und asparagi L.* - Arch. f. Naturg., Abt. A. 91, 1925: 69 - 75.
51. *Asellus-tanulmányok.* - Állatt. Közlem., 22, 1925: 175 - 177.
52. *Systematische und biologische Studien an den Phronima-Arten des Golfes Neapel.* - Zool. Anz., 65, 1926: 117 - 139.
53. *Látogatás a nápolyi zoológiai állomáson.* - Természettud. Közl., 58, 1926: 293-295.
54. *Trópusi rákok Budapesten.* - Természettud. Közl., 58, 1926: 293-295.
55. *A kiesérelt fejű rovarok kritikai megvilágításban.* - Természettud. Közl., Pótfüzetek, 58, 1926: 98-101.
56. *Faunisztikai jegyzetek (Masodik közlemény).* - Állatt. Közlem., 23, 1926: 87-96.
57. *Dr. Horváth Géza nyolcvanadik születésnapján.* - Állatt. Közlem., 23, 1927: 137-141.
58. *Rendszerezés állattan. III. Ízellábú állatok.* Pécs, 1927: 1 - 188.
59. *Die Cephennium-Larven und ihre Beziehungen zu der Insektenordnung Anisosphaeridia.* - Entomol. Blätter, 23, 1927: 85-87.
60. *Egyszerű eljárás mikroszkópi tárgy- és fedőlemezek tisztántartására.* - Természettud. Közl., 59, 1927: 111.
61. *Új rákfajok Magyarország faunájában. Neue Krebstiere in der Fauna Ungarns.* - Arch. Balatonicum, 1, 1927: 342 - 387.
62. *A magyar állatvilág kutatásának megszervezése.* - Állatt. Közlem., 25, 1928: 1 - 15.
63. *Faunisztikai jegyzetek (Harmadik közlemény).* - Állatt. Közlem., 25, 1928: 38-45.
64. *Újabb vizsgálatok a rovarok fejének átültetéséről.* - Természettud. Közl., Pótfüzetek, 60, 1928: 36-41.
65. *Insect parasites of the corn borer (Pyrausta nubilalis HB.) in Hungary.* - Internat. corn borer Investig. Sci. Rep. 1927-28, 1928: 184 - 190.
66. *Bokor Elemér.* - Állatt. Közlem. 25, 1928: 168 - 169.
67. *A tengervíz hatása az édesvízi ászkákra.* - Math. és természettud. Ért., 45, 1928: 167-192.
68. *Die Kalkeinlagerungen des Crustaceenpanzers in polarisiertem Licht.* - Zool. Anz., 85, 1929: 257 - 264.
69. *Die Kalkeinlagerungen des Crustaceenpanzers in polarisiertem Licht.* - Magy. Biol. Kut. Int. Munkái, Tihany, 3, 1930: 244 - 253.
70. *Az Aggteleki barlang állatvilágának élelemforrásai.* - Állatt. Közlem., 27, 1930: 62-85.
71. *Az Aggteleki barlang.* - Természettud. Közl., 62, 1930: 385 - 397.
72. *Die Geschichte und der Stand der biologischen Erforschung der Aggteleker Tropfsteinhöhle »Baradla« in Ungarn.* - Mitt. u. Höhlen- u. Karstforschung, 1930: 65-81.
73. *A barlangok biológiai kutatásáról.* - Állatt. Közlem., 28, 1931: 1 - 23.
74. *Az Aggteleki barlang vizeiről.* - Hidrol. Közl., 10, 1930: 170 - 200.
75. *Systematische und biologische Untersuchungen über die Kalkeinlagerungen des Crustaceenpanzers in polarisiertem Lichte.* - Zoologica, Stuttgart, Heft 80, 1931: 1-154.
76. *A polarizációs mikroszkóp.* - in WALTER: A mikroszkóp és kezelése. Természettud. Társulat. Népszerű Természettud. Könyvtár, 11, 1931: 183-189.
77. *Biologie der Aggteleker Tropfsteinhöhle »Baradla« in Ungarn.* - Speläologische Monographien, Wien, 13, 1932: I - XII + 1-246.
78. *A parti ászka méisztartaléktestjei és a Zenker-féle szerv.* - Állatt. Közlem., 29, 1932: 1-15.
79. *Az Aggteleki cseppkőbarlang és környéke.* - Természettud. Társulat, Népszerű Természettud. Könyvtár, 12, 1932: 1-186.

80. *Die Wiederherstellung des Mosaikpanzers bei den Gammariden nach ihrer Häutung.* — Verh. internat. Ver. f. Limnologie, 5, 1930, 1932: 600–617.
81. *Bíró Lajos, mint barlangkutató.* — Debreceni Szemle, 6, 1932: 145–149.
82. *A postumiai cseppkőbarlangról.* — Turisták Lapja, 44, 1932: 106–111.
83. *Adatok Bars megye madárvilágához.* — Kócsag, 5, 1932: 7–27.
84. *Az adelsbergi barlangbiológiai állomásáról.* — Természettud. Közl., Pótfüzetek, 64, 1932: 67–72.
85. *A barlangok biológiai osztályozása.* — Barlangvilág, 2 (3–4), 1932: 1–9.
86. *Die speläologische Station zu Postumia und ihre Bedeutung für die Höhlenkunde.* — Speläol. Jahrb., Wien, 13–14, 1932–33: 51–65.
87. *Faunisztikai jegyzetek (Negyedik közlemény).* — Állatt. Közlem., 30, 1933: 120–129.
88. *Die Klassifikation der Höhlen auf biologischer Grundlage.* — Mitt. ü. Höhlen- u. Karstforschung, Wien, 1933: 35–43.
89. *Vak rákok.* — Természettud. Közl., 66, 1934: 175–178.
90. *Einleitung.* — in WOLF: Animalum Cavernarum Catalogus, Gravenhagen, 1, 1934: VII–XXIII.
91. *Az akvárium élete.* — Természettud. Közl., 66, 1934: 545–553.
92. *Az ember származása.* — Esztergomi Katholikus Nyári Egyetem, I. 1934/35: 173–210.
93. *Bars vármegye puhatestű (Mollusca) faunájának alapvetése.* — Math. és természettud. Ért., 53, 1935: 807–824 (társszerző WÁGNER J.).
94. *Darwin és a Galapagos-szigetek.* — Természettud. Közl., 68, 1936: 566–580.
95. *Az életudomány belső tagolódása.* — Állatt. Közlem., 35, 1938: 83–90.
96. *A pingvinekről.* — Természettud. Közl., 70, 1938: 465–473.
97. *Die Anwendung des Urethans in der Konservierungstechnik.* — Museumkunde (N.F.), Berlin, 10, 1938: 69–71 (társszerző KESSELYÁK A.).
98. *A visszatért Felvidék természeti kincsei. III. Állatvilág.* — Természettud. Közl., 70, 1938: 737–743.
99. *A rákok mészpáncélja.* — Természettud. Közl., Pótfüzetek, 71, 1939: 16–29.
100. *Bars megyei kerekesszörgek.* — Állatt. Közlem., 36, 1939: 1–28 (társszerző VARGA L.).
101. *Az új Állattár.* — Magyar Szemle, 36, 1939: 167–171.
102. *Szilády Zoltán „Zoológiája”.* — Budapesti Szemle, 253, 1939: 344–356, 254, 1939: 73–101.
103. *„Élettér”, élőhely, életközösség.* — Természettud. Közl., Pótfüzetek, 71, 1939: 49–64.
104. *Eine für die Fauna Ungarns neue, parasitische Copepodenart.* — Fragm. Faun. Hung., 2, 1939: 46–47.
105. *Barsvármegye pókszabású (Arachnoidea) faunájának alapvetése.* — Math. és természettud. Közlem., 38 (3), 1940: 1–71 (társszerzők KOLOSVÁRY G. és SZALAY L.).
106. *Válasz dr. Gaál Istvánnak.* — Debreceni Szemle, 14, 1940: 228–229.
107. *Megjegyzés dr. Gaál István észrevételeire.* — Debreceni Szemle, 14, 1940: 279.
108. *Ein neuer Niphargus aus Ungarn.* — Fragm. Faun. Hung., 3, Suppl., 1940: 1–16.
109. *Die im Gebiete des historischen Ungarns nachgewiesenen Amphipoden.* — Fragm. Faun. Hung., 4, 1941: 14–20.
110. *Nachträge und Berichtigungen zum Crustaceen-Teil des ungarischen Faunen-Kataloges, I.* — Fragm. Faun. Hung., 4, 1941: 30–33.
111. *Niphargus aus einer Therme von Budapest.* — Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung., Pars Zool., 34, 1941: 165–176.
112. *Niphargus mediodanubialis sp. nov., die am weitesten verbreitete Niphargus-Art des Donaubeckens.* — Fragm. Faun. Hung., 4, 1941: 61–73.
113. *Az állatok rendszere.* — Kincseskönyv. Természettud. Társulat, Budapest, 3, 1941: 578–584.
114. *Állatgyűjtési tájékoztató.* — Fragm. Faun. Hung., 4, Suppl., 1941: 1.
115. *Csalánozók (Cnidaria) gyűjtése.* — Fragm. Faun. Hung., 4, Suppl., 1941: 26–28.
116. *Az állattani honismeret rögös útjain.* — Állatt. Közlem., 38, 1941: 131–142.
117. *Azonos növény- és állatnevek.* — Természettud. Közl., Pótfüzetek, 73, 1941: 221–223.
118. *Nachträge und Berichtigungen zum Crustaceen-Teil des ungarischen Faunen-Kataloges, II.* — Fragm. Faun. Hung., 5, 1942: 17–29.
119. *Az elnöki beszédek gondolatvilága.* — Állatt. Közlem., 39, 1942: 15–27.
120. *A tisztikar tagjainak életrajzi adatai.* — Állatt. Közlem., 39, 1942: 28–40.
121. *Animalia nova in fasciculis „Pótfüzetek” („Állattani Közlemények” dictis) 1900–1901. descripta.* — *Animalia nova in tomis I–XXXVIII. „Állattani Közlemények” descripta.* — Állatt. Közlem., 39, 1942: 103–108.
122. *Id. Entz Géza emlékezete születésének százéves évfordulójára alkalmából.* — Állatt. Közlem., 39, 1942: 113–124.

123. *A magyar tenger könyve (referátum)*. — Állatt. Közlem., 39, 1942: 253—256.
124. *Az állatok rendszere és a szárazulatok állatföldrajza*. — in: *Az állat és élete*, II, Budapest, Természettud. Társulat, 1942: 1—361.
125. *A rendszertani munka és az állatkatalógusok*. — Természettud. Közl., Pótfüzetek, 75, 1943: 1—9.
126. *Helyes és helytelen állatnevek*. — Búvár, 9, 1943: 78—79.
127. *Féherköpenyes főrabzolgák*. — Forrás, 1 (5), 1943: 195—204.
128. *Beobachtungen über die Wiederherstellung des Mosaikpanzers bei den Landasseln nach ihrer Häutung*. — Magy. Biol. Kut. Int. Munkái, 15, 1943: 411—423.
129. *Válasz dr. Makara Györgynek*. — Orvosi Hetilap, 87, 1943: 384—385 (társszerző HANKÓ B.).
130. *Bars vármegye Neuropteroidea faunájának alapvetése*. — Math. és természettud. Közlem., 39 (6), 1943: 1—45 (társszerzők PONGRÁCZ S., FÁBIÁN GY. és IHAROS A.).
131. *Neue Niphargus-Arten aus siebenbürgischen Grundwässern*. — Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung., Pars Zool., 36, 1943: 47—65.
132. *Gyászbeszéd Tuzson János ravatalánál*. — Akadémiai Ért., 53, 1943: 372—382.
133. *Meteorológiai vizsgálatok barlangjainkban*. — Természettud. Közl. Pótfüzetek, 76, 1944: 61—63.
134. *A barlangtan és a magyar barlangkutatók védelmére*. — Természettud. Közl., Pótfüzetek, 76, 1944: 161—167.
135. *A mohaállatok (Bryozoa) gyűjtése és kezelése*. — Fragm. Faun. Hung., 6, 1944: 108—112.
136. *Linné és az állatnevek logikája*. — Állatt. Közlem., 41, 1944—45: 16—31.
137. *Háború és szüveszély*. — Rov. Közlem., 1, 1946: 14—19.
138. *A typus és fajtái*. — Fragm. Faun. Hung., 9, 1946: 16—25.
139. *A soklábúak (Myriopoda) gyűjtése és kezelése*. — Fragm. Faun. Hung., 9, 1946: 26—43.
140. *A skorpiók, álskorpiók, kaszáspókok és szálfarkúak gyűjtése és kezelése*. — Fragm. Faun. Hung., 9, 1946: 61—69.
141. *Őszi-téli rovarélet*. — Rov. Közlem., 1, 1946: 65—76.
142. *Papp Károly bogárhatározója*. — Fragm. Faun. Hung., 10, 1947: 28—36.
143. *Zur Kenntnis der wirbellosen Tierwelt des Komitates Bars*. — Fragm. Faun. Hung., 10, 1947: 94—107.
144. *Rovarak téli megjelenése*. — Természettudomány, 2, 1947: 370—372.
145. *Die höheren Krebsen (Malacostraca) der Mittel-Donau*. — Fragm. Faun. Hung., 10, 1947: 125—132.
146. *A hazai állatok rendszere*. — In DUDICH: *Az állatok gyűjtése*. I, Budapest, 1948: 9—13.
147. *Általános tudnivalók a gyűjtésről*. — I. c., 1948: 15—18.
148. *A vízi gerinctelenek általános gyűjtőeszközei*. — I. c., 1948: 19—34.
149. *A szárazföldi gerinctelenek általános gyűjtőeszközei*. — I. c., 1948: 35—44.
150. *Csalánozók, Cnidaria*. — I. c., 1948: 66—69.
151. *Mohaállatok, Bryozoa*. — I. c., 1948: 133—137.
152. *Rákok, Crustacea*. — I. c., 1948: 155—168.
153. *Soklábúak, Myriopoda*. — I. c., 1948: 169—173.
154. *Alsóbbrendű pókszabásúak, Arthrogastres*. — I. c., 1948: 175—178.
155. *Pókok, Araneidea*. — I. c., 1948: 179—184 (társszerző LOKSA I.).
156. *Szárazföldi atkák, Geacarina*. — I. c., 1948: 185—191 (társszerző BALOGH J.).
157. *Vízi atkák, Hydracarina*. — I. c., 1948: 192—195 (társszerző SZALAY L.).
158. *A Duna állatvilága*. — Természettudomány, 3, 1948: 166—180.
159. *A halak testalakjának bionómiája*. — Ann. Biol. Univ., Budapest, 1, 1950: 95—111.
160. *Rákok - Crustacea*. — In MÓCZÁR és társai: *Állathatározó*, Budapest, 1950: 55—73.
161. *Félrovarok - Protura, Lábaspotrohúak - Diplura, Sertefarkú rovarok - Thysanura, Ugróvillások - Collembola*. — I. c., 1950: 87—89.
162. *Fatetek - Copeognatha, Rágótetek - Mallophaga, Vérszívó tetvek - Anoplura*. — I. c., 1950: 116, 120—123.
163. *Bogarak - Coleoptera*. — I. c., 1950: 124—331.
164. *Bolhák - Aphaniptera*. — I. c., 1950: 516—517.
165. *Kisebbs rovarrendek*. — in DUDICH: *Rovargyűjtés technikája*, Budapest, 1951: 84—95.
166. *Élősd rovarrendek*. — I. c., 1951: 106—112.
167. *A rovarok nevelése, tartása és tenyésztése*. — I. c., 1951: 219—235.
168. *Aknázó rovarok gyűjtése és tenyésztése*. — I. c., 1951: 244—247.
169. *A műszavak jegyzéke*. — I. c., 1951: 248—250.
170. *A magyar zoológia ötéves terve*. — Magy. Tud. Akad. IV. Oszt. Közlem., 3, 1952: 425—443.
171. *Erdőtalajok izellábúinak produkciós biológiai vizsgálata*. — Magy. Tud. Akad. IV. Oszt. Közlem., 3, 1952: 505—523 (társszerzők BALOGH, J. és LOKSA I.).

172. *Produktionsbiologische Untersuchungen über die Arthropoden der Waldböden.* — Acta Biol. Hung., 3, 1952: 295–317 (társszerzők BALOGH J. és LOKSA I.).
173. *Fejlődéstörténeti állatrendszertan I és II.* — (Egyetemi jegyzet), Budapest, 1950–1952: 1–178, majd 1952-től: 1–246 és 1–282.
174. *Állatföldrajz I és II.* — (Egyetemi jegyzet), Budapest, 1951–1952: 1–103 és 104–253.
175. *A barlang mint gyógytényező.* — Földtani Közl., 85, 1955: 353–359.
176. *Kesselyák Adorján emlékezete.* — Állatt. Közlem., 45, 1956: 1–8.
177. *Állatgyűjtés a barlangokban.* — Karszt- és Barlangkutató Tájékoztató, 1956 (2): 1–10.
178. *Megiser J. szótárának (1603) magyar madárnevei és határozókulcskísérlete.* — Ann. Univ. Sci. Budapest, Sect. Biol., 1, 1957: 41–53.
179. *Ein System des rezenten Tierreiches.* — Opuscula Zool. Budapest, 2 (1–2), 1957: 25–34.
180. *Die Grundlagen der Krestierfauna des Komitates Bars.* — Opuscula Zool., Budapest, 2 (3), 1957: 25–34.
181. *Research problems concerning the fauna of Hungary.* — Acta Biol. Hung., Suppl. 1, 1957: 11.
182. *Die Grundlagen der Fauna eines Karpatenflusses.* — Acta Zool. Hung., 3, 1958: 179–200.
183. *Bericht über bemerkenswerte neuere Tierfunde aus ungarischen Höhlen.* — Die Höhle, Wien, 9, 1958: 7–9.
184. *Diplopoden und Chilopoden aus dem Komitate Bars.* — Opuscula Zool. Budapest, 2 (4), 1958: 27–36.
185. *A magyar állatnevek kérdései. Függelék: Magyar állatnevek helyesírási szabályzata.* — Magy. Tud. Akad. Biol. Csup. Közlem. 2, 1958: 157–179, 181–191.
186. *A magyar állatnevek helyesírási szabályai.* — Budapest, 1958: 1–15.
187. *A magyar állatnevek helyesírási szabályai.* — Állatt. Közlem., 47, 1959: 17–26 (ugyanaz, mint 186).
188. *A magyar állatnevek tudományos szabotosságának kérdéséhez.* — A természettudományok tanítása, 1959 (3): 53–56.
189. „Ungarn”. — In LIEPOLT: Zwei Jahre Internationale Arbeitsgemeinschaft zu limnologischen Forschungen der Donau. — Österr. Wasserwirtschaft, 11. 1959: 210–211.
190. *Kurzbericht über die Ergebnisse der biologischen Donauforschung in Ungarn (Danubialia Hungarica, I).* — Acta Zool. Hung., 5, 1959: 331–339 (társszerző KOL E.).
191. *A barlangbiológia és problémái (Biospeleologica Hungarica, V.).* — Magy. Tud. Akad. Biol. Csup. Közlem., 3, 1959: 323–357.
192. *Elnöki megnyitó.* — Karszt- és Barlangkutató Tájékoztató, 1959 (9): 5–8.
193. *Elnöki székfoglaló.* — Karszt- és Barlangkutató Tájékoztató, 1959 (12): 11–13.
194. *Tizenöt év . . .* — Karszt- és Barlangkutató Tájékoztató, 1960 (4): 137–138.
195. *Angaben über Chemismus des Donauwassers.* — In DUDICH & LÁSZLÓFFY: Einige wissenschaftliche Kenntnisse über die ungarische Donaustrecke, Budapest, 1960: 17–21.
196. *Abriss der Biologie der ungarischen Donaustrecke.* — i.e., 1960: 22–31.
197. *Du laboratoire hongrois de biologie cavernicole.* — Bull. Inform. de l'Equ. Spéléol. Bruxelles, No. 7. 1960: 1–4.
198. *Das höhlenbiologische Laboratorium der Eötvös Loránd Universität.* — Ann. Univ. Sci. Budapest, Sect. Biol., 3, 1960: 131–135.
199. *Bericht über die Ungarische Donauforschungsstation und ihre Tätigkeit in den Jahren 1958–59.* — Ann. Univ. Sci. Budapest, Sect. Biol., 3, 1960: 137–144.
200. *Magyar barlangbiológiai irodalom 1959–60.* — Karszt- és Barlangkutató Tájékoztató, 1960 (12): 599–602.
201. *Rovarlelet a szentgáli fás barnaszénből.* — Földtani Közl., 91, 1961: 20–31.
202. *Dunakutatói konferencia Budapestén.* — Magyar Tudomány, 1961: 694–695.
203. *Maucha Rezső (1884–1962).* — Magyar Tudomány, 1962: 321–326.
204. *Bácsú dr. Maucha Rezső akadémikustól.* — Magy. Tud. Akad. Biol. Oszt. Közlem., 5, 1962: 159–162.
205. *A barlangbiológia időszerű problémái.* — Karszt- és Barlangkutató Tájékoztató, 1962 (3): 20–22.
206. *Über das ungarische Laboratorium für Höhlenbiologie.* — Karszt- és Barlangkutató, 2, 1960/62: 95–98.
207. *A barlangok élővilága.* — Állatgyűjtés a barlangokban. — In JAKUCS L. és KESSLER H.: A barlangok világa, Budapest, 1962: 60–80.
208. *Megnyitó beszéd a Magyar Rovartani Társaság 50-éves fennállásának ünnepén (1961. III. 16).* — Folia Ent. Hung., (N. S.), 16, 1963: 332–333.
209. *Halottja van a magyar barlangbiológiának.* — Karszt és Barlang, 1963 (1): 45–46.
210. *Ein biologisches Höhlenlaboratorium in Ungarn.* — III. internat. Kongr. f. Speläologie, Wien, 3, 1964: 61–63.
211. *Dr. Varga Lajos emlékezete.* — Állatt. Közlem., 52, 1965: 3–9.

212. *Höhlenbiologisches aus Ungarn.* — Karszt- és Barlangkutatás, 4, 1962/1965: 41—53.
213. *Contribution to the literature of Lajos Varga (1890—1963).* — Opuscula Zool. Budapest, 5 (2), 1966: 183—192.
214. *Das 30jährige Institut für Tiersystematik der Loránd Eötvös Universität, Budapest.* — Opuscula Zool. Budapest, 6 (1), 1966: 3—15.
215. *Literaturverzeichnis der im Tiersystematischen Institut gefertigten Arbeiten, 1935—1965.* — Opuscula Zool. Budapest, 6 (1), 1966: 17—34.
216. „Ungarn”. — In LIEPOLT: 10 Jahre internationale Donauforschung, Wien, 1966: 24—31.
217. *Systematisches Verzeichnis der Tierwelt der Donau mit einer zusammenfassenden Erläuterung.* — „Limnologie der Donau”, Stuttgart, Lief. 3, 1967: 4—40, 43—69.
218. *Allatrendszertan.* — Budapest, 1969: 1—708 (társszerző LOKSA I.).